

"וחסתי"? "אמר ר' אלעזר: אמר לו דוד לשאול, מן התורה בן הריגה אתה!" מן התורה מגיע לך מיתה!, לא עלינו, נישט אופ' אונ'ז גידאכט!, - תשמעו מה כתוב כאן!, נורא ואיום!, מן התורה בן הריגה אתה! מדוע?, "שהרי רודף אתה והתורה אמרה הבא להרגך השכם להרגו". כלומר, "ואמר להרגך" הפשט הוא: הרבוננו של עולם מצווה עלי להרוג אותך!, כך דיבר דוד אל שאול!, "ואמר להרגך"!, - תשמעו רבותי!, הרבוננו של עולם אומר שצריך להרוג אותך!, השכם להרגו!, אבל "ותחס עליך".

מי גרם שירחמו עליך? - תשמעו! תשמעו! תשמעו! רבותי! ערט! ערט! ערט! רבותי! - "אלא צניעות שהיתה בך היא חסה עליך!" הצניעות היא הצילה אותך! הגמרא מביאה שמן התורה הוא בן הריגה!, מצווים מן השמים שצריך להרוג אותו!, אבל הצניעות הצילה אותו!. [די צניעות האט אים גיראטעוועט!], כך אומר דוד לשאול, זוהי הגמרא!.

איי! מורי ורבותי! איי!, אנו רואים כאן, שאם חלילה וחלילה נגזר על האדם מיתה!, נותנים רשות לשטן שיקח ממנו את הנשמה!, "ואמר להרגך"!, אבל אם יש לו את מידת הצניעות אזי הוא יכול להינצל!, מפני ש"צניעות שהיתה בך היא חסה עליך!".

ע"י הסרת הפיאה אפשר להינצל מכל הצרות!

אם כן יש לנו עצה נפלאה! א געוואלדיגע עצה! - אני כבר אמרתי ואני אומר עוד פעם, אני לא אומר מוסר, אבל שזה - פיאה נכרית - לא צניעות, זאת מכינים כולם! ועם צניעות אפשר להינצל!. מיט צניעות קען מען גיראטעוועט ווערן!.

אתם יודעים מה כוונתי רבותי!, כאשר את הולכת ברחוב, תכסי את הראש!, אני כבר אמרתי, הענין הזה, הולכים עם פיאה נכרית!, אני לא אומר כלום, אבל הרי אפשר להינצל!, עם העצה הזו!, עצה

**פשוטה!, צניעות שהיתה כך! היא חסה עליך! בזה אפשר להסיר את
כל הנזירות!!!.**

(בלשונו הטהור: ווייסט איר וואס רבותי! גייסט אין גאס -
פארדעק די קאפ!, איך האב שוין געזאגט, דער ענין, מען גייט א
פיאה נברית!!), אמת, איך זאג גאר נישט, איך בין נישט קיין זאגער,
אבער מען קען דאך געראטעוועט ווערן!!!, איך זאג גאר נישט, אבער
מען קען זיך דעראטעווען! מיט די עצה, א פשוט'ע עצה! צניעות
שהיתה כך היא חסה עליך! קען מען אראפ נעמען אלע נזירות!!!).

**בנות ישראל מוענות לא אמרו לנו
את חומר הדבר! אנו רוצות לדעת!**

רבותי! בנות ישראל כשרות הן, והן מוענות, ישנם שאומרות לנו
בפה מלא: "לא דיברו איתנו! לא הסבירו לנו מספיק את זה!". והם
מחפשות, "אדרבה ואדרבה, תראו לנו את החומר, תראו לנו שנידע,
הן הכי נמי, זה הרי לא כל כך נורא ללבוש מטפחת - אם כן מה
הרעש!, ואם כך, אזי באמת מאד טוב, אם כן אתם צודקים שאנו
יכולות ממש להינצל, אלא שאנו צריכים להזדרז, ואיש אל רעהו
יאמר חזק". כך אומרות בנות ישראל הכשרות.

ולסיום הדברים, בוודאי צריך לחפש איזה עצה, צריך לעשות
ולחשוב על חיזוק הדת, אוי איז דאס גיוואלדיג!, איי איי איי! מה
אומר לכם! בודאי הרי יש כאן התעוררות עצומה לאחר כל האסונות
ה' ירחם, וכי אני צריך לומר לכם? אני מרגיש את זה! איך שפיר
דאס, איך פיל דאס, - אבל העיקר הוא - למעשה! למעשה!, "וירא
האלוקים את מעשיהם!".

ואנו בודאי נזכה על ידי זה שיגמרו כבר כל הצרות, ושאנו נזכה
לגאולה השלימה במהרה אמן.

כאשר אנו רואים שדרכי שמים הולכים באופן של מידת הדין, כאשר ההנהגה צריכה ללכת עם כאלו ברקים ורעמים, אזי עלינו להבין שלא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב, זה הרי נורא! כמה צער!, כמה יגון!, כמה יגון!, כמה אסונות רחמנא ליצלן!, נורא!, עמו אנכי בצרה, הרי אין לנו מושג, אנחנו לא יכולים לשער כמה צער שמים, כמה צער השכינה יש, כשיהודי סובל?!, כמה צער שמים יש למעלה, כשיש את כל הצרות האלו!, זה הרי נורא!, הצרות שלנו זה אפילו לא בבואה כנגד צער שמים!, ואף על פי כן הקב"ה עושה את זה, אם באים ברקים ורעמים כאלו, הרי זה ראיה שזה בא לעורר.

כששומעים אסון צריך לחפש מהו החטא שגורם את כל האסונות!

זה הרי אומר הרמב"ם, אנו רגילים שאם קורה דבר תופסים איזה ענינים ומתחזקים בהם, אבל הרמב"ם אומר לא כך, הרמב"ם אומר שהעיקר צריכים לדעת שהחטא גרם, שבגלל מעשיהם הרעים באה הרעה להם, ואם כן לא יועיל אם תתחזק בדברים אחרים, אלא צריך לפשפש במעשיו לדעת מהו החטא שגרם!.

הגם שאין לנו נביאים היום, אין לנו מי שיורנו דיעה, שיאמר לנו בקול, אבל חז"ל הקדושים גילו!, בתורה מונח הכל, ישנם דברים

שמביאים ביותר את הצרות רח"ל, אחד הדברים שזה נורא לוקה בחסר, ובכפלי כפלים, זה הענין של הצניעות, של הקדושה!, על זה כתוב בחז"ל (ב"ר פכ"ו, מובא ברש"י בראשית ו', י"ג) שבא חרב נוקמת נקם ברית!, על זה באה אנדרלמוסיה לעולם והורגת רעים וטובים!, זהו ציפור נפשם של ישראל!, הענין הזה.

ובפרט שרואים רחמנא ליצלן כמה עונשי שמים על נשים, הלא דבר הוא!, אלא הכל נגרם על ידי הענין הזה, מה שהיום נהיה, שעקרו את עצם המהות של בת ישראל, שהיא כבודה בת מלך פנימה, הכבוד של בת ישראל זה פנימה, צנועה היא!

צניעות דוחה קבלת פני שכינה!

החתם סופר זכרונו לברכה הרי אומר שלכן נשים לא מקדשות את הלבנה, למרות שזה כבוד שמים, שהרי זה קבלת פני השכינה, אלא הוא אומר: מכיון שמעיקר הדין קידוש לבנה צריך להיות בחוץ, והיות וכל כבודה בת מלך פנימה, לכן זה דוחה כבוד שמים!, כי זה דוחה הכל!

מי יכול לקחת על אחריותו לצאת לרחוב עם דבר שגורם הרהור!

וביותר נגרמים הצרות על ידי מה שנהיה רחמנא ליצלן שהולכים עם כל מיני לבושים בכל מיני אופנים שרחמנא ליצלן מושך!, וגורם הסתכלות בבת ישראל! אשת איש!, נורא!, חמורות שבחמורות!, ראייה! הסתכלות! מי מדבר כשחס ושלום זה מביא להרהור! זה הרי נורא!, ס'איז דאך פייער!, זה אש!, מי יכול לקחת את זה על אחריותו?, מי יכול לקחת את זה!.

החפץ חיים זכרונו לברכה שואל סתירה, בגמרא בפסחים (נז, ב) נפסק "אפשר, ולא קא מכיון - שרי". אם אדם יכול ללכת בדרך

אחרת, והוא הולך בדרך שיש שם ריח עבודה זרה, והוא לא מתכוין להריח, אזי אפילו שהוא כן הריח לבסוף, בכל זאת "שרי" - מותר, ומאידך הוא שואל, הגמרא במסכת בבא בתרא אומרת, לגבי אם הולכים במקום שנשים כובסות והוא יכול להיכשל בראיה, אומרת הגמרא "אי איכא דרכא אחרינא", אם יש דרך אחרת, זה נקרא "אפשר", ואפילו הוא עוצם את עיניו! אומרת הגמרא: "רשע הוא!" לא רק שזה לא מותר, אלא רשע הוא!, אומר החפץ חיים נראה מכאן שהאיסור הזה של צניעות, הוא כל כך חמור, שלכן פה אפילו אפשר ולא קא מכיון, אסור ונקרא רשע!, ורק אם לא אפשר ולא קא מכיון אז שרי.

כל הידור בצניעות - השי"ת נמצא יותר איתך!

פחות הידור - הוא יותר שב מאחריך!

שמעתי פעם מראש ישיבה באמריקה, הרב קלמנוביץ, שהוא סיפר שאביו ר' אברהם ז"ל שמע מפיו של החפץ חיים, כאשר היתה אסיפה בכנסיה הגדולה בווינה, היו שם גדולי עולם, רעב"ס, תלמידי חכמים, ראשי ישיבות, והחפץ חיים היה שם, ועשו שם עזרת נשים למעלה, והיו כאלה שטענו שזה לא מספיק, צריכים גם וילון גבוה, ואחרים טענו שזה מספיק, באומרם: הרי אף אחד לא מסתכל למעלה, זה בכה וזה בכה, עד שניגשו אל החפץ חיים זכרונו לברכה ושאלו אותו.

השיב החפץ חיים: מהי הצרה הכי גדולה שיכולה לקרות לבלל ישראל?, ענה החפץ חיים: אם הקדוש ברוך הוא עוזב אותנו!. כל זמן שהוא איתנו, "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי", אבל "הסתרת פניך - הייתי נבהל!", "על כי אין אלוקי בקרבי".

אמר החפץ חיים, על מה כתוב בתורה הקדושה שזה בא?, "לא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך". ממילא - אמר החפץ חיים - כל הידור ששייך לעשות "בלא יראה" - הכל בדאי!!

"זה הרי פשוט, שהדבר הראשון שצריך יותר להתחזק, זה להיות מהיותר צנועים!"

מרן המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א
"כל הידור בצניעות - השי"ת נמצא יותר איתך!
פחות הידור - הוא יותר שב מאחריך!"

דהיינו - החפץ חיים הוסיף פה, שלא הפשט שהקדוש ברוך הוא, או שהוא נמצא או שהוא שב, אלא זה מדריגות!, אתה עושה עוד הידור, או הוא יותר איתך!, פחות הידור - ושב מאחריך!, כמו שאומרים חז"ל, כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה! כל גדר ערוה מוסיף קדושה!, מוסיף קרבת אלוקים!, כמה שהאדם עושה עוד הידור בצניעות, הקב"ה נמצא עוד קצת איתנו!, פחות קצת הידור - פחות הקב"ה איתנו!, עוד פחות הידור - עוד שב מאחריך!. כך זה הולך יותר ויותר!.

זה הנסיון של דורנו! כדי לתקן נפשנו!

איי!, הענין הזה הוא מהחמורות!, בפרט שרואים שזה הנסיון של הדור!, הרי זה גם בהשגחה!, מה שהקב"ה עשה היום את הרחובות הנוראים האלה שהשטן מרקד, הכל הרי זה בהשגחה!, מה הקדוש ברוך הוא רוצה?, הוא רוצה בזה את תיקון נפשינו!, כי ליצר הרע עדיף להכשיל בזה, יותר מגופה של עבירה!, אומרים חז"ל. ולכן הקב"ה עשה את זה כעת, בסוף כל הדורות, כדי שיוכלו לתקן מהר.

אלו הנשים היו יודעות מה הם גורמות בוודאי היו מצניעות עצמן מאד!

אזי זה הרי נורא!, אני לא אומר דברים מסברא, אלא מידיעה!, באים אלי כאלה שאומרים לי שהנסיונות שלהם מנשים חרדיות הם יותר מהחילוניות!, אזי זה הרי נורא!, ברור אצלי אילו הן היו יודעות מה שהם גורמות, איזה מחשבה חס ושלום, איזה משהו עובר שם, היו מתביישות מעצמם!, והיו מצניעות אותן בצניעות אחר צניעות.

"צנועה את, ואין את צריכה למוסר שלי!"

הגאון מוילנא באגרת הגר"א, כותב אגרת מוסר שלימה, על דיבור, על לשון הרע, על שמירת הפה, בסוף הוא כותב "ידעתי אמי כי צנועה את, ואין את צריכה למוסר שלי", מה זה נוגע אם היא צנועה, הרי צנועה, זה גם ענין, אבל עיקר האגרת שלו, לא מדברת בכלל על צניעות, אז למה היא לא צריכה את המוסר שלו?, אלא רואים שאם יש את זה, "צנועה את", אזי "אין את צריכה למוסר שלי!", כי זה העיקר!, זה עיקר-הכל!.

פה מונח התיקון של הנשים!

וכשם שרואים שהיום הקדוש ברוך הוא סיבב שהנשים הם מעמידות את התורה, הם היום התמכין דאורייתא בדור הזה, כי הם כיבו נרו של עולם את אדם הראשון, לכן הם צריכות להדליק נרו של עולם, לכן הם מסייעים היום להדליק את התורה אור.

והוא הדין בענין זה, החטא היה שחווה הכשילה את האדם, לכן פה זה התיקון!, פה זה נורא!, מי ששומר על עצמו בעניני צניעות, זוכה עד אין קץ!, וחס ושלום להיפך!.

עדות מדברי מרן הגרש"ז אויערבאך זי"ע על הפאות!

עצם - חס ושלום - לבוש לא צנוע, עצם לבוש רעשני, עצם כיסוי ראש רחמנא ליצלן!, אני מוכרח להגיד, שמעתי מהראש ישיבה רבי שלמה זלמן שיהיה בריא, [זצוק"ל], לפני שלושים שנה כשדיברנו על פיאה, הוא אמר לי אז כך: לפני חמישים שנה - כך הוא אמר לי אז - אם היתה אחת באה לירושלים עם פיאה, היו סוקלים אותה באבנים!, ואז - הוא אמר - פיאה, - כך הוא אמר: "אפילו עיור היה רואה שזה פיאה!, כמו קש זה היה!, היום - הוא אומר - נכנסים

אצלי ואני לא יודע אם זה כך [פיאה] או כך [שערות], אצלי זה מאוס מאוד! הוא אומר!.

**הגרש"ז אויערבאך זי"ע: הפאה נראית ממש כמו שערות!
זה מאוס מאוד!**

למה? כי הוא אומר, אפילו לפי מי שחושב שזה מותר, זה כמו שאדם אוכל בשר כשר והוא משתדל בכל האופנים שזה יראה טריפה! מכסים את הראש ועושים את כל ההשתדלות שיראה שזה לא מכוסה!, אז הוא אומר: זה אצלי מאוס מאוד!, נורא ואיום!, אין אל מי לדבר!.

[הערת המלקט: וכפי עדותו של הגר"מ גרוס שליט"א שכתב לגבי התקנות שנתפרסמו בשנת תשמ"ז, בעידודו והמרצתו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, ויבדלחט"א מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, בו הם כותבים שאחד מהתקנות הוא לא לצאת עם "פאה במראה שיער", על זה מעיד הגר"מ גרוס שליט"א, "כפי שאומרים מוכרי הפאות וקוניהם, כיום צורת הפאות כפי מתכונתו ללא סטיה מהתקנות שנכתבו, לא מצוי כלל!, אלא כחמש או עשר אחוז, וגם [האחוז המועט] המצוי נראה על אשה צעירה כאשה מבוגרת וכיוצא בזה... ומהאי טעמא אין בוחרות הפאות האלו! ונפרץ התקנות... באומרם שבלאו הכי לא שייך לעמוד בכל הגדרים", כלומר, אם לא הולכים עם מטפחת, אזי לא שייך לקיים את התנאי האמור, כי כל הפאות הנמכרות היום הם במראה שיער. עד כאן עדותו של הגר"מ גרוס שליט"א].

**צריך לגשת לנקודה העיקרית
ולא לחפש תיקונים בדברים צדדים!**

נורא נוראות!, מה שהיום הולך!, עושים תיקון בזה, ותיקון בזה, ותיקון בזה, אבל העיקר זה לגשת למהות האדם!, הולכים סחור סחור ולא ניגשים אל הנקודה! אבל זוהי הנקודה - צניעות! שהרי על זה הרי נורא מה שכתוב!, פה מונחים כל הברכות!, כל ההצלחות!.

החפץ חיים כותב במכתב, כתוב בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך, הוא אומר, מתפללים כל כך הרבה, לומדים כל

“עושים תיקון בזה, ותיקון בזה, אבל העיקר: לגשת למהות האדם!”

מורן המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א
“הולכים מסביב, ולא נגשים אל הנקודה!
אבל זוהי הנקודה – צניעות! פה מונחים כל הברכות! כל ההצלחות!”

כך הרבה, אומרים ברכות כל כך הרבה, אז למה אין ברכה?, למה אין פרנסה בשפע?, למה יש עניות?, אומר החפץ חיים בגלל שלא נזהרים בצניעות, אזי חס ושלום כתוב שזה מביא עניות. זהו מעיקר הברכה, "אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין!" דבר - זה ערות דבר - "אין הברכה מצויה", אלא כאשר ה"דבר" סמוי מן העין!, כאשר לא רואים אותו! אז זוכים אל הברכה של הרוצה להעשיר יצפין!.

מי ישמור על הצניעות בראוי אם לא אנחנו?!

הלא כמה פשוט הוא!, מה נשאר להקדוש ברוך הוא?, מי נשאר לו היום?, - נשארו כמה בנים יחידים!, מי שומר היום את הצניעות?!, אזי אם פה לא?, זה הרי כמו שאבא רואה שכל בניו בגדו בו, נשאר לו אחד, ופתאום הוא רואה שגם הוא עוזב אותו, כמה הוא הכאב!, קינד מייניס!, בני שלי!, גם אתה?!

היום מי המעמיד של הכל? מי המעמיד של כבוד ה' בבריאה?
מי אם לא אנחנו היחידים השומרי תורה ומצוות, אז אם אנחנו לא נזהר בזה מי נשאר?!

מי שלא איכפת לו צניעות אשתו הוא לא בעל!

אני רגיל לומר, מהו יסוד הדין של צניעות, כל בעל שכל מבין שזה מן העיקרים!, לא רק על פי התורה הקדושה, אלא על פי לב!, שלאדם אסור שלמישהו יהיה חלק בשאר בשרו, זה ברור! כל אחד מבין! שחס ושלום מישהו זר עובר על מגע או על נישוק, זה הרי נורא נוראות!, אז מה ההבדל אם המגע ביד או בראש או במחשבה!, אדרבה, מוכח מהראשונים שראיה והסתכלות היא התקשרות וחיבור יותר מאשר מגע!.

הספורנו אומר, למה יעקב אבינו כשלא יכל לראות את בני יוסף, אמר תגיש לי את בניך ואני אחבק אותם, אומר הספורנו, כדי שתחול הברכה צריכים להידבק בשני, אז אם הוא היה רואה אותם, אזי הוא היה נדבק בהם כך, אבל כיון שלא יכל לראות אותם, אז הוא אמר תן לי לחבק אותם לכל הפחות.

לכאורה היינו אומרים הפוך, חיבוק זה יותר, אלא מכאן אנו רואים שראיה זה יותר חיבור מנגיעה, כי רְאִיָּה זה נורא!, זהו החוש הרוחני!, מי שרואה דבר הרי הוא נמצא שם!

אומר הרדב"ז על ביאור האיסור של היזק ראייה, וכי היית נכנס לחצרו של השני וממשש את חפציו בלי רשות, בוודאי שלא!. לכן דע לך, שאם אתה מסתכל, אז זה גם כן נחשב שאתה ממשש את החפצים שלו.

אסור להסתכל בפני אדם רשע - למה?, כי אתה מתחבר אליו!. וכך מצינו לגבי קריאת המגילה שיש דין של סמוך ונראה, אתה רואה מקום - אתה נמצא שם!. אשת לוט נעשתה נציב מלח - למה?, כי ההצלה ללוט היתה רק אם הוא לא יהיה במקום המשפט, ברגע שהיא הסתכלה שם, היא היתה שם!, וחל עליה הדין!. אם כן זה נורא!.

אם כן פשוט הוא, כמה שהאיש וביתו צריכים לעמוד על זה!, כי מה זאת אומרת שלמישהו יהיה לו חלק בשלי!, מי שלא איפכת לו, הרי הוא לא בעל!, אם לא איפכת לו את זה, דאס איז צניעות! צניעות זה כל היקר שילך להיבן שצריך להיות!, - פנימה!.

**פשוט שהדבר הראשון שצריך יותר להתחזק
זה בגדרי הצניעות!**

וכאן זוהי אחריות!, זה הרי פשוט שהדבר הראשון שצריך יותר להתחזק לתקן, זה לתקן את גדרי הצניעות, לתקן כמה שאפשר יותר

את הכבודה בת מלך פנימה, זה הכבוד של הבת מלך, לראות להיות כמה שיותר באופן של ירכתי ביתך, לראות לא להיות באופן חס ושלום... רק להיפך, להיות מהיותר צנועים, שלא יוכלו להבחין בה, שלא למשוך עין!

וזה הנסיון של הדור!! בשביל מה הקב"ה עשה את זה? התירון הוא: ביון שהזמן קצר והמלאכה מרובה, צריך לגמור את התיקון, צריכים למלא "מצברים"!!! הקב"ה נתן היום את הנסיונות האלו, בכדי שבמהירות נצליח להוסיף הרבה מאד זכויות!!! גיוואלד, מה שזוכים היום..

לאכרכים יש נסיונות מהנשים החרדיות!

פרעה שהוא היצר הרע טוען, את המשפחות תשאיר במצרים, שרק הגברים ילכו לעבוד את ה', ומשה רבינו אומר: לא! אנחנו צריכים לשמור גם על הנשים והילדים שילכו בלבוש כזה, שלא יעשה ולא יעורר חרון אף ה'. אוי, כמה באים ואומרים לי שיש להם נסיונות מנשים חרדיות שלא צנועות כראוי, וזה נורא, הרי אשת איש הוא חטא חמור שבחמורות, כשהולכים בצורה כזאת שמושך את העין לזרים ולאחרים, זה נורא. כיסוי ראש כאלו שעושים!, ולבוש כזה! זה נורא! כמה חרון אף כתוב על זה, "חרב נוקמת נקם ברית". ומבואר שם את כל הצרות שבאות על הדבר הזה, על פגם של קדושה. כל השמירה על כלל ישראל "לא הניח לאיש לעשקם" - זה תלוי ועומד רק ע"י "מתהלך בקרב מחניך להצילך והיה מחניך קדוש", ורק ע"י שלא יראה בכך ערות דבר.

אם אנחנו לא נלחם ביצר הזה במסירות נפש - מה

ישאר??!

רואים בחוש שזה נסיון הדור, וזה פחד פחדים מה שהולך היום ברחוב!!! על מי עומד העולם? על מעט מעט שומרי תורה ומצוות,

מעט מאוד בני תורה יקרים, ואם ה"ו אנחנו לא נלחם ביצר במסירות
נפש, אז מי ישאר? על מי עומד כבר? רק אנחנו! זהו זה!, פה מונח
הכל!, הקומץ הזה הוא הלב של כלל ישראל, זה האומה. אם כן,
פשוט שצריכים להתחזק, ובוה נשמור את קדושת ישראל, עלינו, ועל
בתינו, ועל סביבותנו.

**כל מה שאפשר לעשות הרי זה חביב לפניו יתברך
ויקבל שכר בנגד כולם!**

**כל מה שאפשר למישהו לעשות - יהיה חביב לפניו יתברך, ורק
בדור הזה נהיה כך המצב, נורא נוראות!! וחז"ל אומרים ראית דור
שמתרפים עמוד אתה והתחזק - ואתה נוטל שכר כולם!! במקום שאין
איש השתדל להיות איש!!!**

**וכפי ההשתדלות והמאמץ שישקיע כל אחד, - כך יזכה יותר
לקירבת אלוקים וגילוי שכינתו.**

גדולי הדורות דיברו באש שלהבת נגד הפאות!

קבענו היום לדבר מהענין של פאה נכרית, אני רואה שהנושא הזה גורם שהקהל מאד מתוח ומודאג מהדיבורים על נושא זה, כי אלו שמדקדקים ומוסרים נפשם לא לשנות מדרכי האמהות הצדקניות מכל הדורות, להם כואב לשמוע שיגידו קולות והתרים בענין זה - כמובן. ואפילו אלו שבביתם הם לא יכולים לפעול, אבל אם הם בקיאים בענין, ויודעים עד כמה גדולי הדור החמירו בנושא הזה, וגדולי הדורות בערו נגד זה באש שלהבת, [האב"ן גיפיעערט אנטקייג'ן דעם!], אפילו אלו שבביתם לא יכולים לפעול, עם כל זה אין רצונם לשמוע קולות והתרים בנושא.

כל שכן אלו שכל המשפחה שלהם הולכות עם פאה, וכבר כמה דורות שכולן הולכות כך, הם בוודאי לא אוהבים לשמוע שמדברים מהנושא הזה, ועושים מזה עסק, אם זה מותר או אסור, הם חוששים שמוציאים לעז עליהם ועל כל הדורות הקודמים.

אנשים חושבים שזה מותר לכתחילה, ורק כמה "פרומאקעס" החמירו בענין

ממילא מיד כאשר פירסמו שהולכים לדבר בנושא זה, היו הרבה ששאלו ודאגו מה הולכים לדבר כאן?. היו לי שלשה סוגים של

שואלים, סוג א' שאלו: וכי אתה הולך לאסור דבר שכל העולם נוהגים בו היתר?. אחרים שאלו: וכי אתה הולך לחפש התירים על דבר שכל הגדולים אסרו, אתה הולך ומחפש התירים?. וכת שלישית שאלו: מה אתה בכלל צריך לדבר מזה, איזה תועלת יהיה מזה, וכי אתה תפעל משהו? וכי אתה תהפוך את העולם?.

עניתי לכולם, שהם כולם צודקים, מי אני להתיר איסורים, ומי אני שאאסור דברים, בפרט נושא זה שכבר שנים שהפוסקים דנים בזה, ורוב הגדולים אסרו זאת, רוב מנהיגי הדורות יצאו מאד חזק נגד הפירצה הזו, א"כ מה שייך להוסיף על זה, ומי מדבר להתיר חס ושלום, וכי אפשר להתיר דבר שהגדולים אסרו? וממילא פשוט שלא שייך לומר בנושא כזה את הדעה הפרטית שלנו, רק היות ולא כל אחד בקי בכל השתלשלות הדברים, לכן שייך למסור לציבור מה היתה דעת המתירים והאוסרים.

ובפרט שישנם הרבה שחושבים היום, אחרי שכך זה הונהג בכל העולם, אז חושבים שזה מותר, ורק כמה פרומאקעס החמירו בענין, לכן כדאי לדבר מהענין ולראות שזה הפוך!, המקילין צריכים להתייגע לחפש תירוץ! לא המחמירים! [די מקילים דארפן זיך מייגע זיין זוכן א תירוץ, נישט די מחמירים!]

דור זה הוא הדור המתאים לתקן ענין זה!

אין שום סיבה ושום טעם להיות מתוחים ומודאגים על השיחה בנושא, מפני שלא הדור שלנו הנהיג את הפרצה הזאת, שהרי זה כבר נפרץ במשך כמה דורות, ממילא אנחנו לא באים בטענות על הדור הזה, כי לא שייך לטעון אליהם, אחרי שהאמהות שלהם כבר הלכו כך, וישנם כאלו שהסבתות כבר הלכו כך, אבל עם כל זה ישנה תביעה על דורנו, שבימינו כבר היה מן הראוי שדור זה - שזכינו ברוך השם לראות דור חסידים יראים ושלמים, שהרי היום לא

מתביישים עם חסידות ועם הידורים, ורואים בחוש כמה ענינים שבימינו אכשר דרא, יש לנו ברוך השם בדורינו את כל האפשרויות להתנהג בדרכי התורה והחסידות בלי שום מניעות, לא מפחדים מגויים ולא מהחפשיים, ממילא הדור שלנו הוא הדור המתאים לתקן את מה שהתקלקל פעם!.

ובוודאי זה יהיה נחת רוח לצדיקים שזה היה נוגע להם בנפשם שבנות ישראל ילכו לבושות כפי שמתאים לבנות ישראל הכשרות! [דאס וועט זיכער זיין א נחת רוח פאר די צדיקים, וואס עס איז זיי גיגאנגען אין לעייבן אז אידישע טעכטער זאלן גיין אנגעטאהן אזוי וי ס' פאסט פאר כשר'ע אידישע טעכטער!]. כפי שהסבתות שלנו הנשים הצדקניות הלכו כל הדורות!

הנשמות של הדור הקודם שהמצב אילץ אותם לשנות
וללבוש פאה
ממתינות ומצפות בעולם העליון שצאצאיהם יתקנו את
הענין!!!

וזה גם כן יהיה זכות בעולם העליון לכל הנשמות הללו, שהמצב של הדור אילץ אותם, שהיו מוכרחות לשנות ללבוש פאה, ולעשות את הפרצה הזו, שהרי הן ממתינות בעולם העליון, שהנכדים והנינים שלהן יתקנו את זה! [דאס וועט אויך זיין א זכות אויף יענע וועלט, פאר די אלע נשמות, פון די'ע וואס דער מצב אין דור האט זיי צו גיברענגט, אז זיי האבן משנה גיווען, און זיי האבן דאס אנגיטאן, און גימאכט די פרצה, און זיי ווארטן אויף יענע וועלד, אז די אייניקלאך און אור אייניקלאך, זאלן דאס מתקן זיין!].

לגבי השאלה השלישית ששואלים האם אני יכול לפעול? אני בטוח שאני לא אוכל לשנות את כל זה, בפרט שהגמ' אומרת עבר ושנה נעשה לו כהיתר, כאשר עושים דבר פעם אחת ועוד פעם, אזי

זה נעשה לאדם כהיתר. כל שכן דבר שרוב העולם עבר ושנה כבר עשרות שנים, ורוב העולם היום נולד כבר עם ההנהגה הזו, אזי אין לך נעשה לו כהיתר יותר מזה, ממילא אני לא חושב שאני אוכל לשנות את כל הדבר.

**ישנם הרבה אברכים שהיו רוצים להנהיג
שבני ביתם ילכו עם מטפחת**

וידוע לי שישנם הרבה אברכים יראי ה' בימינו שרוצים להנהיג את זה, אלא שהם לא יכולים לפעול את זה בביתם, לא חס ושלום בגלל שבני ביתם אינם יראים כראוי, ח"ו, אלא שהם לא מבינות מה רוצים מהם, הם טוענות מה דורשים מאתנו? הרי דורשים מאתנו אל תיטוש תורת אמך, שנתנהג כפי שהאמהות נהגו וכפי שהסבתות נהגו, א"כ מה אתם רוצים שאנחנו נאמר שהאמהות לא נהגו כראוי? שהסבתות לא נהגו כראוי? ואינם יודעות שזה הכל היה מחמת מצב הדור השפל שהיה בזמנם בגשמיות וברוחניות, לכן מאד קשה לדרוש זאת.

**ישנה תועלת גדולה לדבר מהענין הזה
כדי שלפחות ידעו שזה לא דבר חלק
ושצריך לעבוד על זה**

ישנם כאלו שטוענים מוטב שיהיו שוגגין, וכשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, אבל זה לא כך, ישנה תועלת גדולה לדבר מהענין הזה, קודם כל, אפילו אם זה יפעל רק אצל אדם אחד, כבר היה כדאי כל השיחה.

ושנית, ישנם אברכים רבים יראים ושלמים, שהם לא אומרים דעות בבית איך ללכת, אברכים כאלה שהם לא שייכים לחוג מסויים שמקפידים על משהו מסויים, והם מניחים לנשים ללכת איך שהן רוצות, מפני שהם לא יודעים, הם חושבים שפאה זה דבר שהוא

לכתחילה, והם אברכים עדינים וטובים, לכן הם לא אומרים דעות בבית, כל זה מניע רק מחסרון ידיעה, חושבים שזה דבר חלק, [מ'מינט אז דאס איז א גלאטע זאך], ממילא מניחים ללכת בבית איך שהן רוצות, לבן כראי שהענין הזה יתברר קצת, ועי"ז ידעו שזה לא דבר חלק, ושצריך לעבוד על זה, כל אחד לפי מדרגתו. [דורך דעם וואס ס'וועט נתברר ווער'ן דער ענין, וועט יעדערער וויס'ן אז דאס איז נישט א גלאטיגע זאך, און מען דארף ארבעטן אויף דעם יעדער איינער לפי מדרגתו].

מאד הרבה אחרונים אוסרים את הפיאה

והנה הרבה מאד אחרונים, א געוואלד אחרונים! מביאים את דברי הבאר שבע ופוסקים כמוהו, - הפחד יצחק!, שיורי כנסת הגדולה!, המגן גבורים!, השאלת יעב"ץ!, המור וקציעה!, ההרי בשמים!, המהרש"א אלפנדרי!, הפני יצחק (אבולאפיא) שהיה הרב בדמשק!, המהר"י אלגזי!, הקהלת יעקב הראשון!, המים רבים!, הישועות יעקב!, החתם סופר על השולחן ערוך ובצוואת החתם סופר!, הברכי יוסף!, העצי ארזים!, הדברי חיים!, הצמח צדק על המשניות!, הבראז'נער רב!, המהרי"ל דיסקין!, השדי חמד!, הלב העברי!, והרבה גדולים וצדיקים אסרו את הפיאה. וידועה היא הדרשה של הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זי"ע, הוא אמר דרשה מאד חריפה, זייער א שארפע דרשה, - עוד נזכיר אותה בהמשך - כולם פסקו כדעת הבאר שבע ומהר"י מינץ, והם אסרו ללכת עם פיאה.

דברי מהרי"ד מבעלז: מי שלומד שו"ע עם יראת שמים
רואה היטב שאין חילוק בין שערות עצמן לפאה נברית
שנקרא שייטל

ישנה דרשה שמהרי"ד מבעלז זי"ע, אמר בשנת תרס"א וזה לשונו הקדוש: "כל ישראל בוודאי כשרים, אלא שאינם יודעים חומר

האיסור. גם הנשים שהולכות בשערות שלהן, כנזכר בשולחן ערוך שהיא נקראת בזה עוברת על דת משה ויהודית ויוצאת בלא כתובה, והנה כל מי שלומד שולחן ערוך עם יראת שמים, רואה היטב שאין חילוק בין שערות עצמן לפאה נכרית שנקרא שיימל. ונדפס כעת בשולחן ערוך הגהות חתם סופר שפוסק גם כן שאין חילוק. גם בספר עצי ארזים שהיה מגדולי הדור ומפורסם, פוסק גם כן הכי שאין חילוק" עכ"ד. ישנו קונטרס בשם דת יהודית, שם מונה ששים פוסקים שאסרו ללכת עם פאה נכרית.

חזרת הפרי מגדים וברכתו "להשומעים תבא אליהם ועליהם ברכת טוב"

דבר מעניין נמצא לאחרונה, כתב יד של הפרי מגדים, כעת זה כבר בהדפסה, - בספרו "אם לבינה" - שם הוא מרמז למה שכתב בפמ"ג "אמנם עתה ראיתי להתבונן בו וכו' ועל כן נראה לי איסור נמור מכמה טעמים", "ומה הנאה להם ומה טעם בזה, ולהשומעים תבא אליהם ועליהם ברכת טוב", "מצוה להוכיחה ולפייסה ודי בהערה זו".

וכך פסקו כל גדולי הדור, בפרט בגאליציה והונגריה, כל גדולי החסידות, בעלז, צאנז, שינאווא, סיגעט, דינוב, החתם סופר ותלמידיו ותלמידי תלמידיו, כולם פסקו כך, וכל יראי ה' מכל הערים נהגו כך, עד למלחמת העולם הראשונה, שאז התחילה הפרצה הזו, ועם כל זאת היראים עדיין נהגו כך, ובמשך הזמן נהיה הדבר פחות מצוי, וכך ירד הדבר עוד ועוד, עד שהגענו למצב שלנו.

טעם האיסור מדאורייתא כיון שמתנאית לפני גברים ומכשילה אותם בדיוק כמו עם שערות

והנה כעת נדבר מהטעם של האיסור, ישנם כאלו שאוחזים שזה איסור דאורייתא ממש כמו שערות, מפני שהגמרא אומרת שפריעת

ראש דאורייתא, כלומר ללכת ברחוב בראש מגולה עם שערות אמיתיות זה הרי איסור דאורייתא שנלמד מ"ופרע ראש האשה", וטעם הדבר הוא משום פריצות, כך הוא לשון התרומת הדשן בסימן י' שכתב "וודאי איסור גילוי הראש דהתם, אינו אלא משום פריצות דגברי", כלומר שמכשילים את הגברים, וא"כ זהו כל טעם האיסור של גילוי השערות. ממילא אם זאת היא הסיבה, אם כן זה שייך בדיוק אותו דבר בפאה, כי האיסור הוא לא מצד ערוה, רק מצד פריצות, כי שערות של האשה הם הנוי של האשה, ולכן ברחוב שמסתובבים שם גברים אסור לה לצאת איתם, ממילא אומרים כמה פוסקים, שהיות והטעם של האיסור של שערות אמיתיות הוא מטעם פריצות שמכשילים את הגברים, אם כן כל דבר שרק נראה כמו שערות, הרי הוא אותו דבר, כי מה ההבדל ממה זה עשוי, וממילא נשים שהולכות עם זה ברחוב, הם עוברים גם על לפני עור לא תתן מכשול.

כך כתב בספר חסד לאברהם, "יש בזה איסור תורה!", כיון דעיקר מילתא משום פריצות שהיא מתנאית לבני אדם, מה לי שער נכרית שעשוי באופן שנראית כשיער עצמן, תורה אחת להן, ואסור מן התורה".

וכ"כ בישועות יעקב "כיון דיוצאה וראשה פרועה מטעם פריצות קאתינן לה, כיון שאינו ניכר השיער של פאה נכרית אם משיער גופא או משער נכרית, יש בה איסור תורה!". וכ"כ החקל יצחק והמהרש"א אלפנדרי ועוד אחרים, שזה אסור מן התורה.

ישנם אחרים שאוחזים שזה אסור מצד דת יהודית, שהרי דת משה זה איסור מן התורה, ודת יהודית זה המנהגים שנשות ישראל נהגו עניני צניעות, מפני שהבינו שכך צריך להתנהג, אפילו אם זה לא כתוב מפורש בתורה, ולכן הפאות שנראות כמו שערות, מובן שלפי הטעם של צניעות, הרי זה אסור כמו שערות אמיתית, ואפילו

אם זה לא אסור ממש כמו שערות, אבל איסור דת יהודית וודאי שייך בזה, כי זה אותה פריצות כמו בשערות.

אלו שמוצאם מחסידים או יהודי הונגריה וכדו' שבכל הנהגות החיים הם הולכים לפי רבותיהם אלו - לא יעזור להם שום היתר כי הם צריכים לנהוג כהאוסרים!

עכ"פ יוצא לנו שרוב גדולי הדור - עכ"פ במדינות שלנו - אחזו לאיסור, ולכן אותם יהודים שמוצאם מחסידים, [זיי שטאמען פון חסידים], או מגדולים אחרים, כמו יהודי הונגריה, שכולם מוצאם מהחוגים שרבותיהם אסרו ללכת עם פיאה, ובכל דרכי התורה והנהגות החיים הם הולכים לפי דרכם של רבותיהם אלו, אזי וודאי לא יעזרו להם כל ההיתרים, אפילו אם יש מתירים, אנחנו צריכים ללכת ולהתנהג בכל הענינים כמו שרבותינו לימדו אותנו.

אין שום חיוב ללכת עם שטריימל ובעקיטשע, ובוה כולם נוהרים כיום יותר מפעם, ואילו הנשים שלנו הולכות באופן שהגדולים שלנו אסרו!

דבר ברור הוא שצריכים לתקן ענין זה, שהרי הולכים עם שטריימל ובעקיטשע וכל הלבושים החסידיים, בימינו הולכים עם זה יותר מפעם, אם כן למה שהנשים לא ילכו כמו פעם? הרי השטריימל והבעקיטשע אינם הלכה, ואין אפילו שום שיטה בהלכה שצריך ללכת כך, ישנו סך הכל איסור ללכת כמו שהגויים הלכו, אבל ללכת עם חליפה ארוכה [רעקל ארוך] זה ג"כ כשר ללכת עם זה בשבת, אין שום דיעה שמוכרחים ללכת עם שטריימל, ובעקיטשע, וגרביים לבנות, בוודאי שעם כל המעלה העצומה שיש בזה, אבל כל אחד מבין, שאין בזה שום חיוב. מה שאין כן הנשים, הם הולכות באופן

שהגדולים שלנו אסרו את זה, וא"כ זה בכלל לא מתאים! ? דאס איז
נישט קיין פאסיגע זאך!

חובתינו לעשות כל מה שביכולתינו שנשותינו יוכל ללכת כמו שהגדולים שלנו הורו לנו

ובאמת אפשר להוכיח בדעת השלטי גבורים והרמ"א והמג"א
שהם מעולם לא התירו ברשות הרבים!, [וכאן ביאר הגר"ש שליט"א
בארוכה, מה שנתגלה בדור זה, ביאור בדברי המתירין שלא התירו אלא בחצר, ושלפי
זה מיושבין כל הקושיות. והאריך להוכיח בדברי האחרונים שנראים בהסתכלות
ראשונה כמתירים, על אף שלא הזכירו כלל תיבת יציאה לרשות הרבים, אבל באמת
לא התירו מעולם ברשות הרבים. - ומחמת אריכות הדברים, הבאנו רק את חלק
המעשה]. אבל באמת כל הנושא הזה לא שייך לנו, זה שייך רק לאחד
שרוצה לברר את כל הסוגיא, ולראות מי צודק, אבל בשבילנו, אנחנו
לא צריכים את כל זה, כי אפילו אם יש מתירים, אבל כבר דיברנו
שאנחנו צריכים להתנהג כפי שרבותינו שלנו הורו.

עוד ראיתי שהלב העברי אומר, שכתב תשובה שלימה באריכות
ובפלפול, ובירר שם שאסור ללכת עם פאה, וגדול אחד ייעץ לי
ומנע אותי שלא אכתוב את התשובה הארוכה בפלפול, כי בסוף
יבא אחד וידחה דבר אחד, ויטעון שהוא כבר הפריך ראייה אחת,
הרי זה סימן שהוא כבר צודק, וכבר יהיה כופר הכל, לכן לא
כדאי להאריך בפלפולים ארוכים, אלא צריך לכתוב בקיצור בפירוש
שזה אסור, ממילא אני אומר ג"כ לגבינו, אם נאריך בפלפולים, אני
אגיד את הדעה שלי, ומישהו אחר יגיד את הדעה שלו, ויבא שלישי
ויאמר סברא פלונית ואלמונית, ואנחנו לא זקוקים לכל זאת, לנו
יש דרך סלולה שהגדולים שלנו סללו לנו, ואנחנו צריכים ללכת בה,
וחובתינו לעשות כל מה שביכולתינו לעשות, ואין לנו צורך
בפלפולים.

בימינו עושים ההיפך ממש מדעת תורה, שדווקא כשיוצאות לרחוב בפני אנשים זרים אז מתקשמים עם פאה

שמעו נא דבר מעניין, לראות איזה דבר פלא נעשה כאן, התורה אסרה ללכת בגילוי ראש ברשות הרבים, ואילו בבית לא אסרה תורה, ואפילו בחצר יש מחלוקת, ולפי התוס' מותר ללכת בחצר בגילוי ראש לגמרי, הגם שאנחנו לא פוסקים כך, מפני דברי הזוהר הקדוש שהחמיר מאד שלא ללכת בגילוי ראש כלל, אבל על כל פנים מבחינת ההלכה, האיסור הוא רק שלא ללכת ברחוב כי זה מכשיל, אבל בביתה מותרת ללכת בגילוי ראש כדי שלא תתגנה על בעלה.

ובזמנינו זה התהפך, ברחוב הולכים עם פיאות מסורקות ונאות, וכשמגיעים הביתה מסירים את זה ולובשים מטפחת, אם כן זה ממש ההיפך מהתורה! וכי זוהי לא ליצנות? וכי זוהי לא צחוק ובדיחה? [איז דאס נישט קיין ליצנות? איז דאס נישט קיין גילעכטער?] ממש פלאי פלאים!.

מבאר מפני מה הגדולים לא מיחו בדור האחרון

ומפני מה באמת הגדולים בדור האחרון לא מיחו בכל תוקף, ההסבר לזה הוא פשוט בפשטות, אלו שעוד זוכרים את הנסיונות שהיו אז, היו ערים שלימות שאפילו נשים מבתי חרדיים הלכו עם שערות מגולות ברחוב! - פשוטו כמשמעו! כאן באמריקה זוכרים את זה עוד הרבה יהודים, שגם כן הלכו ממש בגילוי ראש, אפילו נשים של תלמידי חכמים יריאים ושלמים, בכל זאת הם לא יכלו לפעול אצל הנשים שלהם, הם היו יכולים לדרוש דרשות מהיום עד למחר, ושום דבר לא עזר להם. ממילא הענין של הפיאות היה כבר הצלה שלא ילכו לגמרי בגילוי ראש.

אבל כמובן שכל זה נאמר רק כדי לתרץ את הגדולים שלא מיחו, שהם לא התכוונו להתיר, אלא הם פחדו שמא עי"ז יהיה יותר גרוע,

שילכו לגמרי בגילוי ראש, אבל אנשים יראים, ערלעכע אידן, צריכים להבין לבד מה יש להם לעשות, ואם יש להם אפשרות לפעול ללכת באמת כמו שצריך ללכת, אזי אין זה היתר ממה שהגדולים לא מיחו.

לאחר השואה היו צריכים להתחנן שלא ילכו בגילוי ראש רק עם פאה, אבל היום מותר כבר להחזיר עטרה ליושנה

האמת היא, שלאחר מלחמת העולם השנייה, היו הרבה נשים אשר הקילו לגמרי בענין הזה והלכו בגילוי ראש, לכן ביקשו והתחננו מהנשים שיסכימו לפחות ללבוש פאה, כי ממש לא היה ברירה אחרת, מפני שאחרי המלחמה היו שבורים, ולא יכלו לדרוש מהם כלום, לא היה אל מי לדבר, הקלויזנבורגער רב זצוק"ל היה אז בגרמניה וקנה פיאות וממש התחנן שיסכימו ללכת עם פאות, רבינו הקדוש מבעלז זי"ע בארץ ישראל אמר שאף על פי שתמיד הקפידו לא ללכת עם פאות, אבל אחרי המלחמה כאשר בחורים היו שואלים אותו שמציעים להם שידוכים עם פאה, היה אומר: - נו, היום אי אפשר למנוע מלהשתדך, אחרת לא ימצאו שידוך, בימים שלנו אם בת מוכנה בכלל לקחת בחור חסידי, זה כשלעצמו שידוך טוב, [היינטיגע צייטן אז א מיידל איז גרייט נעמען א חסידישער בחור, איז אויך שוין א גיטע שידוך]. כל זה היה בזמן ההוא.

אבל היום ב"ה כבר גדלו והתחננו אלפי בנות חסידיות בדרך החסידות, אלפי בנות התגדלו בחינוך חסידי, בבתים חסידיים, והם מתנהגות בכל הענינים בדרך החסידות, אזי מותר כבר להחזיר את העטרה ליושנה!. אבל מובן שאנו מוכרחים לעבוד על זה! [מיר דארפ'ן ארבעט'ן אויף דעם].

הענין של פאות היה הצלה לעולם המודרני אבל זה חורבן ליראי ה', [עס איז א חורבן פאר די יראי ה'!] כי בלי הפאות, אזי ברור

תתכח _____ הכתר והכבוד לַחַי עוֹלָמִים

שיראי ה' היו הולכות עם מטפחות כמו פעם, והאמת היא כמו שהזכרנו מקודם, שיש הרבה שמאד היו רוצים להנהיג את זה בביתם, אלא שאינם יכולים להנהיג זאת לבד, כי זה קשה מאד שהאשה תהיה יחידה בכל העיר, עכ"פ מהיחידות בעיר, בזמן שהחברות שלה לא הולכות כך, לכן העצה היא שיתאספו קבוצות קבוצות של כמה אברכים שבאמת רוצים לתקן את זה, וכך ביחד יוכלו לפעול עוד ועוד !!.

[לתועלת הקוראים, הקדמנו את חלק ה"למעשה", ולאחר מכן סידרנו את חלק "בירור ההלכה" באותיות מיוחדות]

איך יכולים לומר "מותר" על דבר שכתוב כמעט בכל הפוסקים שזה אסור!

הנושא שנדבר היום, הוא מעט אחרת ממה שאנו רגילים לדבר. כי האמת היא, מסתמא חושבים כאן יותר מאדם אחד - מה הולכים לומר כאן, בשאלה כזו של פאה, איך יכולים לומר "מותר" על דבר שכתוב כמעט בכל הפוסקים שזה אסור?, ואם נאמר "אסור", אין רוב הציבור יכולים לעמוד בה. אבל אף על פי כן חשבתי שכדאי שידעו מעט את מקור הדבר מההלכה, כי ישנם הלכות שונות שלא לומדים אותם.

סיפור נורא מאחד מחסידי באבוב

שמעתי כעת, מר' מנדל לנדא שליט"א, הוא ראה [במודעה] שהולכים לדבר בענין פאות, אמר לי אני רוצה לספר לך מעשה, זקני עוד היה נוסע לצאנז, הוא גר באושפיצין, פעם אחת הוא בא הביתה לאחר התורה של סעודה שלישית, כאשר הרב הראשון ("דער ערשטע

רב" - ה"ה הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע), היה עוד רב בעיר אושפיצין, והוא אמר שיחה חריפה נגד הפיאות, (א שארפע שמו"ס אנטקעייגן שייטלען!) אזי הוא מיד בא אל ביתו, וניגש אל הפאה של אשתו והשליך אותה אל תוך התנור הבווער! (איז ער גלייך אהיים געקומען, און ער איז צו גיגינגען צי די שייטל פון זיין ווייב, און ער האט דאס גלייך אריין גיווארפן אין דע הויבן אריין!) - כך היו נראים החסידים הקדמונים! (אזוי האבן אויס גיזעין פאר'צאטישע חסידים).

[בהמשך השיעור הדגיש הרב שליט"א, שבוודאי חלילה לעשות כן בימינו, ואין דרכינו בכך, אלא בדרכי נועם ובמתינות, כמובן לכל בר דעת, שאין לפעול דבר כזה במהירות, אלא רק להסביר ולהמתין לאט לאט, עד שהם עצמם יבינו שכך ראוי לעשות, מתוך שמחה של מצוה, ומתוך רצון פנימי לעשות את רצון הש"י בשלימות].

כמעט אין מי שמתיר ללכת עם פאה!

בין אנ"ש ידוע שרבינו הקדוש מצאנו אסר ללכת עם פאה, ואכן זה אמת שהרה"ק מצאנו אסר ללכת עם פאה, אפשר לראות את זה בתשובות דברי חיים, שתי תשובות יש על זה. אבל לא רק הרה"ק מצאנו אסר ללכת עם פאה, כמעט אין מי שהתיר ללכת עם פאה!, כמעט איז נישט דא ווער ס'האט מתיר גיווען גייען מיט שייטלען!, דאס איז דער אמת! זוהי האמת!. כאשר מתבוננים היטב בספרי התשובות שמדברים מהשאלה הזו, אזי כמעט אין מי שמתיר!

בירור הטעם שהפיאה אסורה מדאורייתא!

חלק מהפוסקים אוחזים שהיות וכל טעם האיסור לגלות את השיער, לפי מה שרואים בלשונות של הראשונים והפוסקים יוצא שהענין של גילוי שיער הוא: פריצות בפני אנשים זרים, מפני ששערות זה דבר שנעשה "להתנאות בהם", ולכן הענין של שערות זה פריצות בפני אנשים זרים. לכן בחצר לגבי הבית הפרטי התיירו,

אבל לגבי לצאת לרחוב, על זה אין היתר לצאת בגילוי שיער מכיון שזהו פריצות. שהרי לא כתוב בתורה בפסוק מפורש לאסור שיער, ממילא הולכים לפי הטעם, ואפילו אם האיסור היה כתוב בפירוש, מכל מקום דרשינן טעמא דקרא לחומרא, ולכן בלשונות של חלק מהפוסקים שמדברים מהשאלה הזו, ישנם כאלה שטוענים שללכת עם פאה נכרית שהיא נראית דומה לשיער, הרי זה אסור בדיוק אותו דבר כמו שערות! (עס איז פונקט אזוי אסור!), אע"פ שזה עשוי מפאה נכרית, מכל מקום היות והאיסור נוגע לפריצות, אזי מאי נפקא מינה איך זה נעשה, העיקר שזה נראה כך, לכן הם טוענים שמאד יתכן שזה איסור דאורייתא!, לא רק שזה שאלה של דת יהודית, אלא חלק מהפוסקים טוענים שזה ממש איסור תורה!.

הצדיקים הקודמים היכו חזק נגד הפיאה!

ידוע שהצדיקים הקדמונים היכו חזק נגד זה, [פארצאטיש'ע צדיקים האבן שטארק גיקלאפט אויף דעם!], במשך הדורות האחרונים הענין הזה - יתכן שאפשר לומר אפילו לשון של - "נפרץ"! לא היה ברירה...

בדברי חיים כתוב שאפילו כאשר זה לא נעשה משערות, אפילו שזה עשוי מבד שחור, אלא שנראה מרחוק דבר דומה, כבר זה אסור.

בעניני לבוש האנשים מהדרים ומתעלים, ואילו בלבוש הנשים מתדרדרים והולכים!

אחד מהענינים שה"בעל דבר" [=היצר הרע] השתלט עלינו בימינו, זהו הענין של לבוש, וברוך השם בענינים אחרים, למשל בלבוש אברכים חסידיים, יתכן שאפשר לומר שזה נהיה יותר טוב ממה שהיה בשנים קדמונים, - חותני [כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאבוב זצוק"ל] כבר אמר את הדבר הזה, - אבל בענינים של הלבוש של

הנשים ברחוב, אפשר לומר שזה "איום ונורא"! מה שאמרתי ברחוב, אין הכוונה להבדיל לגויים, אלא אצלינו לדאבונינו בעוה"ר, זהו חלק מהשפלות של הגלות שהציבור שלנו נהיה מושפע מהרחוב, מהגויים.

**אנחנו צריכים לזכור מי אנחנו! ומה דורשים מאיתנו?!
וכל אחד בבית שלו יכול וצריך לתקן!**

כל אחד יודע שהיום זה עולם שפל בעוה"ר, את הרחוב אי אפשר לתקן, אבל אותנו - עצמינו, כל אחד בבית שלו יכול וצריך לתקן!, והיה מחניך קדוש נאמר לכל יחיד, ומכל היחידים יחד קם ונבנה כל הציבור!, ולדאבונינו בעוה"ר רואים בענין הזה, שזה נתפס בין החסידים, זה מתדרדר לאט לאט. הכוונה בכלל הענין של לבוש, אבל בפרט הענין של פאות, ברור שעלינו מוטלת האחריות להשגיח שהצניעות תהיה כמו שצריך להיות. ואסור שנניח להימשך ולהיגרר אחרי יצרני הפאות המודרנים, [מען טאר זיך נישט לאזן "פארפירן"!]
- הם המודרנים אלו שמייעצים שכך צריך ללכת! הם אומרים: זה טוב ככה!, אחרים הולכים ככה!, ופלונית נראית כך!, אבל מותר שיהיה לנו לכל הפחות מידה כזו של עזות דקדושה, ומספיק גיאות, ומספיק יציבות, שלא נתבטל בפני כל העיר! ושנשגיח על הבני בית!...

אף אחד לא רוצה לנגוע בחשש איסור דאורייתא!

בעוונותינו הרבים ישנם אברכים שיכולים ללכת עם הלבוש החסידי בשלימות, ואילו בני ביתם מזלזלים בכל זה!, הנושא הזה לדאבונינו לא נהיה יותר טוב, אלא נהיה יותר גרוע!. יתכן שיש בזה קצת חסרון ידיעה, יתכן שיש כאלה שחושבים שאפשר ללכת עם פאה, וכבר אפשר לעשות מה שרוצים, - זה בפירוש לא כך!, פאה שנראית כמו השערות, לפי חלק מהפוסקים זה איסור דאורייתא!!!, והרי אף אחד לא רוצה לנגוע בחשש איסור תורה!.

**תמיד ידעו שחסידים עושים גדרים וסייגים להתרחק
מאיסור דרבנן, ואילו כאן זה חשש איסור דאורייתא!**

אם נדבר על חשש של דרבנן, אולי יהיו כאלה שעוד ירצו קצת לתרץ את עצמם, באומרם מה אפשר לעשות, אחרי שכך הוא המצב היום, אבל חשש של איסור דאורייתא!!! בכל הענינים האחרים, תמיד ידעו שהחסידים מדקדקים שיהיו גדרים וסייגים להתרחק הרבה מאד מחשש איסור דרבנן!, אבל על חשש של איסור תורה לא היה צריך בכלל לדבר!. (א חשש איסור דאורייתא! אין אלע אנדערע ענינים, מ'האט אלע מאל געוואוסט אז חסידים זענען מדקדק זאל זיין גדרים און סייגים אזוי ווייט אוועק גיין פון א חשש פון א איסור דרבנן, אובער פון א חשש פון א איסור תורה דארף מען אפילו נישט צו רעדן!, א זאך וואס רירט און א חשש פון א איסור דאורייתא!). דבר שנוגע בחשש איסור דאורייתא, שהרי לכמה פוסקים כאשר זה דומה לשערות זה דאורייתא!!!.

יתכן שיש להם קצת חסרון ידיעה, יתכן שהם כעין שוגג, אבל נראה לי שבענין זה לא נאמר מוטב שיהיו שוגגין, אלא אם יעוררו את הקהל שידעו מה הולך כאן, אזי יקחו את הנושא לידיים! (=אז מ'וועט אויפקלערן דעם עולם זאל'ן וויס'ן וואס דא טוט זיך!, וועט מען נעמען די זאך אין די האנט אריין!) וישגיחו על זה, בין כל שאר הדברים, אני לא אומר שזה הדבר היחיד שמוטל עלינו לתקן, אבל זהו לכל הפחות אחד מהדברים הנחוצים ביותר! להשגיח על הלבוש, בין של הבני בית, ובין של הילדים, שהכל יהיה כדת וכדין.

**על מי מוטל להשגיח על זה, אם לא על אברכים
כמונו?!!**

על מי מוטל להשגיח על ענינים כאלה אם לא על אברכים יראים ושלמים, שמחפשים באמת לדקדק בקלה כבחמורה על כל הענינים

האחרים שקשורים להתנהגות ביהדות בתורה ומצות ומעשים טובים, ובמנהגים ומסורת, = דאס איז לכל הפחות איינער פון די וויכטיגסטע ענינים, אכטונג צו געבן אויף די לבוש!... ווער דען זאל אויף דעם אכטונג געבן אויב נישט יונגעלייט יראים ושלמים, וואס זיי זוכן טאקע מדקדק זיין אויף קלה כבחמורה, אויף אלע אנדערע ענינים!.

בשכר ההקפדה על עניני הצניעות תבוא הגאולה

הגמ' אומרת במסכת מגילה בשכר צניעות שברחל זכתה ויצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שבשאל זכה ויצאה ממנו אסתר, מהגמ' יוצא שבשכר צניעות של הנשים זכו לאסתר המלכה שעל ידה נהייתה הגאולה ליהודים!, א"כ אנו רואים מזה עד היכן מגיע גודל הדגש על ענין צניעות הנשים!, כידוע בשכר נשים צדקניות נגאלו, ה' יעזור שבזכות זה שיתחזקו בכל הענינים שבקדושה, נזכה לגאולה השלימה במהרה.

חלק בירור ההלכה

הנה בודאי קשה כעת בזמן המוגבל לשיעור ללמוד היטב את כל המקור מהגמ' והפוסקים בכל מה שנוגע לשאלה הזו, אבל ננסה לעבור כאן מעט מהענינים האלה, לנגוע בנקודות מסויימות כדי שיבינו על מה מדובר כאן. ועל אריכות הדברים צריך כל אחד לעמול ללבן את הנושא, כי קשה כאן בשיעור זה ללבן את כל הסוגייה עם כל הפרטים, אבל אנסה בעזהשי"ת להוציא בעל פה כמה שביכולתי.

דברי הרמ"א בהיתר אמירת קר"ש כנגד פאה

בשולחן ערוך אורח חיים בסימן ע"ה, כאשר מדובר מההלכה של שער באשה ערוה, אומר המחבר כך: "שער של אשה שדרכה לכסות, אסור לקרות כנגדו", השערות שדרכם

לכסות, נקראות ערוה לגבי אמירת דבר שבקדושה, והרמ"א מוסיף כאן "הגה, אפילו אשתו", "אבל בתולות שדרכן לילך פרועות הראש, מותר". היות והבתולות דרכם ללכת פרועות הראש, ממילא אין איסור ערוה לומר דבר שבקדושה מול בתולות שהולכות עם שערות מגולות.

אח"כ אומר הרמ"א הלאה: "והוא הדין השערות של הנשים שרגילין לצאת חוץ לצמתן" - כי מעיקרא דינא לא הקפידו כל כך על כל הענין של כיסוי השערות שבצד, כי היו חלקים שלא יכלו לכסות אותם, והם היו יוצאות "חוץ לצמתן", אזי הם מותרים להיראות בצדדים, "וכל שכן שער נכרית אפילו דרכה לכסות". המילים האחרונים של הרמ"א "וכל שכן שער נכרית" הכוונה לפאה נכרית, (מה שקוראים "שייטל"), אפילו דרכה לכסות אותם אין הם נקראים ערוה, כלומר: ההלכה של שער באשה ערוה שייכת רק בשערות של האשה בעצמה, אבל שערות של פאה נכרית אינם נחשבים לערוה לגבי דבר שבקדושה, כך כתוב כאן ברמ"א.

דברי המגן אברהם

המגן אברהם (במקום) מביא "וכן כתב בשלטי גבורים דמותר לכתחילה" - כלומר מותר לכתחילה ללבוש פאה נכרית, "כדאיתא במשנה פרק ו' דשבת יוצאה אשה בחוטי שיער וכו'", המשנה אומרת שם דברים שונים שאסור לצאת עמהם בשבת מחמת גזירה שיסירו אותם, ושם מוזכר הענין של "חוטי שיער וכו'", דלא כבאר שבע דחולק עליו, והאריך בסוף ספרו בדברים דחויים, עיין סימן ש"ג סעיף י"ד. א"כ המגן אברהם בהלכות ק"ש בסי' ע"ה, כאשר מדברים מההלכה של שער באשה ערוה, מביא המג"א את השלטי גבורים שהוא אומר שמותר ללכת בשער נכרית.

המגן אברהם לא מאריך בענין, הוא רק אומר שלא כדעת הבאר שבע, שהבאר שבע חולק על הש"ג, והמג"א אומר שדבריו דחויים, הוא מבטל את דברי הבאר שבע, אבל הוא לא אומר שום מעם, הוא לא אומר שום הסבר, הוא לא אומר למה ומדוע, - אלה כל דברי המגן אברהם.

בירור המקור מהגמ' בשבת שמוכת שהפאה מכוסה לגמרי

אנו מוצאים את ההלכה הזו במסכת שבת, ובהלכות שבת בסימן ש"ג, המחבר מביא את ההלכה של חוטי שיער, - שאת ההלכה הזו מציין המג"א כאן, - אבל ישנו עוד דין

בסימן ש"ג, כאשר המחבר מונה את ההלכות של תכשיטים, שבגמ' מובא שאשה אסורה לצאת עם תכשיט (בשבת) מחמת גזירה "דילמא שלפא ומיחווי", חוששים שאם אשה תלך בחוץ עם תכשיט היא עלולה להסירו ברחוב ולמלטלו ד' אמות ברשות הרבים, לכן מצד ההלכה אסור לאשה לצאת בשבת עם תכשיט לרחוב [במקום שאין עירוב], אומר המחבר בסימן ש"ג סעיף י"ח ומקורו מהגמ' "כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים", כל מה שחז"ל אסרו לצאת מחמת הגזירה של תכשיטים שחששו דילמא שלפא ומיחווי, "אסור לצאת בו לחצר", מפני שגזרו שלא יבואו עי"ז לצאת לרשות הרבים, "חוץ מכבול ופאה נכרית" - עם שתי הדברים האלה מותר לצאת לחצר אבל לא לרשות הרבים, "והיינו קליעת שיער שקולעת בתוך שיערה", הוא מפרש שפאה נכרית הכוונה קליעת שיער שקולעים בתוך השערות. עכ"פ יוצא שכבול ופאה נכרית, מצינו בגמ', וכך פוסק המחבר כאן, שמותר לצאת עמהם לחצר, אבל לרשות הרבים אסור לצאת עם זה.

מפני מה התירו לצאת עם זה לחצר, כתוב בגמ' שהטעם הוא כדי שלא תתנגה על בעלה, זהו הטעם שהתירו לצאת עם שתי התכשיטים הללו (כבול ופאה נכרית) כדי שלא תתנגה על בעלה, כי את כל התכשיטים האחרים אסרו לצאת עמהם ורק את ב' התכשיטים הללו התירו.

אנו רואים מההלכה הזו, שכבול ופאה נכרית אסור לצאת [בשבת] עמהם לרשות הרבים, ולחצר מותר לצאת עמהם.

בביאור צורת ה"כבול" מבואר בגמ', שזה היה כיפה של צמר שהניחו אותה מתחת לשכבה, השכבה היא סוג מטפחת שכיסו את הראש ותחתיה הניחו כיפה של צמר, וכך היא היתה הולכת עם זה באופן שזה היה מוסתר תחת השכבה, והגמ' אומרת על זה שאסור לצאת עם זה לרחוב אבל לחצר מותר לצאת עם זה. וטעם האיסור לצאת עם זה לרחוב, הוא מפני שגזרו דילמא שלפא ומיחווי.

מטעם האיסור מוכח

שמדובר שהכיסוי ראש מכסה את כל הראש!

ראשית כל, הבה ננסה להבין, כל מי שלמד את ההלכות בגמ' או בשולחן ערוך רואה שהגזירה של "שלפה ומיחווי", אנו מוצאים בגמ' בפרוש שסוג תכשיטים כאלו שהיו מחוברים לשכבה - לכיסוי שעל הראש, אין בהם את הגזירה של "שלפה ומיחווי", מפני שאני לא חושש שמא אשה תגלה את ראשה ברחוב, היות ואסור לצאת לרחוב בראש מגולה, לכן

אין גזירה דילמא שלפה ומיחווי כאשר התכשיטים תפורים אל הכיסוי שעל הראש, מפני שלא חוששים שמא יסירו את הכיסוי שעל הראש באמצע הרחוב, שהרי זה איסור גמור, לכן מפורש בגמ' וכך נפסק בשו"ע שכאשר התכשיטים תפורים בשבכה, כלומר, כשהם תפורים לכיסוי שעל הראש, שאת הכיסוי הזה לא יסירו, אזי ברור שאין את הגזירה של "שלפה ומיחווי" ואין שום טעם לאסור לצאת עם זה.

וכל האיסור של הכיפה הזו, הוא מפני שהניחו אותה תחת השבכה ואינה מגולה, לכן יש שם חשש שמא יסירו את הכבול מתחת הכיסוי, כי היות וזה תחת השבכה, אזי אפשר להישאר בראש מכוסה, גם אחרי שהיא תוציא את הכבול, לכן חוששים שמא היא תוציא את הכבול. ולכן אומרת הגמ' שאסור לצאת עם הכבול ברשות הרבים ולחצר התירו לצאת בכבול ובפאה נכרית.

כל מי שלומד את הגמרא רואה שאין הכוונה שהלכו עם פאה כדי לקיים בזה את המצוה של כיסוי הראש!

בעת הבה נתבונן מה היא הפאה הנכרית המוזכרת כאן בגמרא, האם הפאה הנכרית של הגמרא היא כמו זו שאנו קוראים היום "פאה" (-א שייטל), או שזה היה משהו אחר. כי לפי ההקדמה שאמרתי כאן בעת, שבדבר כזה שכאשר יסירו אותו יתגלו השערות אזי אין בזה את הגזירה של דילמא שלפה ומיחווי, אם כן אם נדבר מכזה סוג פאה נכרית, שהולכים כדי לכסות את הראש עם הפאה הזו באופן שהיא מגולה, א"כ לא שייך בזה את הגזירה של דילמא שלפה ומיחווי, כי אין מה לחשוש שמא אשה תסיר את הפאה, בדיוק כמו שלא חוששים שאשה תסיר את השבכה - את הכיסוי, כך אין מה לחשוש שיסירו את הפאה נכרית.

ומהגמרא שאומרת שאסור לצאת עם הפאה ברשות הרבים, מפני שיש את הגזירה של דילמא שלפה ומיחווי, ורק בחצר התירו כדי שלא תתגנה על בעלה, א"כ לכאורה כל מי שלומד את הגמרא רואה שהפאה נכרית שמדובר כאן, אין הכוונה שהלכו עם פאה נכרית כדי לכסות את הראש, זה בכלל לא היה הכיסוי שעל הראש, שאיתו קיימו את מצות כיסוי הראש, שהרי על הפאה שבגמרא יש נידון האם מותר לצאת עם זה בשבת לרה"ר או לחצר, ואם הכוונה על פאה מגולה שמכסה את הראש, אם כן אין מקום לחשוש שמא יסירו את הפאה באמצע הרחוב, ואין שום חשש לדילמא שלפה ומיחווי, בדיוק כמו שלא חוששים שמא יסירו את כל התכשיטים האחרים כאשר הם גורמים גילוי ראש, כך אין מה לחשוש כאן שיסירו אותה.

בראשונים רואים שבש"ס לא מדובר כלל מפאות של זמנינו

וממילא אין שום ראיה מהש"ס להיתר!

ובאמת כאשר מתבוננים כאן בראשונים, רואים שהם מסבירים את כל הענין של פאה נכרית, שזה היה רק לכאלה שהיה להם שער מועט, כדי שתיראה כבעלת שיער, כך כתוב מפורש בראשונים, שזה היה רק לכאלה שלא היה להם מספיק שערות, הם היו מוסיפות פאה נכרית כדי שתיראה כבעלת שיער. ואם אנו מסתכלים על הנידון של הפאה בגמ' וש"ע בתור פאה של ימינו, א"כ מה זה משנה אם היא כן בעלת שיער או לא בעלת שיער, הרי אם מכסים את הראש עם פאה בגלל שאסור ללכת עם שערות מגולות, ורוצים לקיים בזה את מצות כיסוי הראש, א"כ זה שייך אפילו באשה שיש לה הרבה שערות, ואין שום הבדל אם יש לה שער מרובה או מועט.

א"כ מוכח בפירוש שאין הכוונה שאשה היתה מכסה את הראש עם פאה בגלל שאסור לצאת עם שערות מגולות, כך יוצא בפשטות כאשר לומדים את הגמרא וההלכות, שהפאה נכרית המוזכרת בגמ' ובש"ע היא לא מה שאנו קוראים היום פאה (-שייטל), שיוכלו להתהלך עם פאה נכרית מגולה, אלא זה היה משהו אחר לגמרי. שנעשה לצורך אחר לגמרי כדלהלן. זהו הביאור הפשוט של כל מי שלומד את הסוגי' באופן ישר.

דברי השלטי גבורים שמביא ראיה להיתר לק"ש אינם מובנים!

האמת היא שעל המשנה הזו - בשבת דף ס"ד עמוד ב' שבה מדובר על זה שיוצאין בפאה נכרית וכבול לחצר, - כאן כותב השלטי גבורים - שהמג"א מציין אותו בס' ע"ה בהל' ק"ש - הוא אומר שמכאן יש ראיה שמותר ללכת עם פאה נכרית מגולה, "משמע להדיא שמותרות בנות ישראל להתקשט בהן", אבל כאשר מדייקים היטב בלשון של השלטי גבורים כאן, כתוב פה שאין בפאה נכרית את האיסור של שיער באשה ערוה, דזה לשונו "אין כאן משום שיער באשה ערוה, וגם לא משום פריעת ראש".

והאמת היא שכאשר מתבוננים היטב בהלכה זו, הרי הזכרנו מקודם שבש"ע כתוב שרק כאשר יש איסור פריעת ראש, רק אז מתחילה השאלה של שער באשה ערוה, אבל בתולות שדרכן לילך מגולות, אין אצלם בכלל את האיסור של שער באשה ערוה, ורק באלו שאין דרכן לילך מגולות אצלם יש את האיסור של שער באשה ערוה. [ואם השלטי גבורים צריך לומר לנו שאין כאן שער באשה ערוה, סימן שמדובר שהפאה מכוסה ברחוב].

מקור החיוב לצאת לרחוב בכיסוי ראש

הבה נקדים קודם כל את מקור האיסור בגמרא, המשנה בכתובות (דף ע"ב) אומרת "ואלו יוצאות שלא בכתובה", הנשים האלו יוצאות בלא לקבל כתובה, "העוברת על דת משה ויהודית", אלו שעוברות על דת משה ויהודית לא צריך לתת להם כתובה, "ואיזוהי דת יהודית", ישנו דת משה זה איסורים שכתובים בתורה, וישנו דת יהודית שזה הכוונה בדברים "שנהגו בנות ישראל ואף על גב דלא כתיבא" (רש"י), דברים שהתקבלו אצל בני ישראל [בזמנם] אפילו שאינם כתובים מפורש בתורה, זה נכלל בדת יהודית, ואומרת המשנה "ואיזוהי דת יהודית - יוצאה וראשה פרוע", כאשר היא יוצאת עם ראש מגולה היא עוברת על דת יהודית, ועל זה היא יוצאת שלא בכתובה.

ומקשה הגמ' איך יתכן שזה רק דת יהודית ועל פי תורה מותר לצאת בראש מגולה, והרי "ראשה פרוע דאורייתא היא", כלומר הרי האיסור לצאת עם שערות מגולות זה איסור דאורייתא, דכתיב "ופרע ראש האשה", אצל הסוטה כתוב "ופרע ראש האשה", "ותנא דבי ר' ישמעאל אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש", היות וגילו את הראש של הסוטה, זהו סימן שאסור לאשה לצאת באופן כזה, רש"י אומר שהיות ועשו את זה לאשה כדי לנוול אותה אזי זה מדה כנגד מדה "כמו שעשתה להתנאות על בועלה מכלל דאסור", ועוד מפרש, מזה שכתוב ופרע "מכלל דההיא שעתא לאו פרוע הות, שמע מינה דאין דרך בנות ישראל לצאת פרוע ראש", עכ"פ מזה שכתוב אצל הסוטה ופרע ראש האשה, מזה מוכח שאסור לאשה ללכת עם ראש מגולה מן התורה, א"כ יציאה בראש מגולה זה איסור דאורייתא, וממילא מקשה הגמ' מה הפשט במשנה שדת יהודית הכוונה "יוצאה וראשה פרוע".

ומתרצת הגמ' "דאורייתא קלתה שפיר דמי, דת יהודית אפילו קלתה נמי אסור". כלומר שמן התורה כאשר אשה מכסה את ראשה עם קלתה, שזה היה "סל שיש לו למטה בית קיבול להולמו בראשה" (פירש"י), כלומר זה היה כמו סל שיכלו ללבוש אותו על הראש, והשערות היו כמעט מכוסות, אלא שהיו נראות מעט בין החריצים של הסל, - שהרי הסל הוא ארוג ובין הסדקים אפשר לראות מעט, - אזי מן התורה זה נקרא שאין זה מגולה, אבל מצד דת יהודית זה אסור, כי נהגו בנות ישראל לא ללכת עם כוז קלתה ממעם הצניעות.

א"כ קודם כל אנו רואים בגמ' כאן את יסוד הדבר, שלצאת לרחוב בראש מגולה אסור לצאת מן התורה, אבל לצאת לרחוב עם קלתה זה אסור מדת יהודית, ואע"פ שאין זה איסור דאורייתא, אבל זה עדיין מספיק חמור שעבור זה היא יוצאה שלא בכתובה, כפי שכתוב במשנה שמי שעוברת על דת יהודית יוצאת שלא בכתובה. ובתצר אין צריך שום כסוי, כלומר

בחצר שאין הרבים בוקעין בה, אין צריך שום כיסוי מעיקרא דדינא, כך יוצא מהגמ' לפי תוס' ולפי חלק מהראשונים.

חומרת הזוהר בבית ובחצר

והנה למדנו שמעיקרא דדינא בחצר שאין הרבים בוקעים בה, היה מותר ללכת עם שער מגולה, אבל כתוב מפורש במגן אברהם בהלכות ק"ש בשם הזוהר שאסור לראות שום שיער באשה אפילו בבית, לא רק בחצר אלא גם בבית אסור, "וכן ראוי לנהוג", אע"פ שמצד הגמ' היה מקום להקל, אבל למעשה חלילה להקל בהלכה הזו, כי כתוב כך מפורש בזוהר, וכל הפוסקים מביאים את זה, וזה מוזכר בכל מקום את החומרה שנהגו בנות ישראל כחומרת הזוהר, ששם כתוב שאסור להיראות שום שיער באשה אפילו בבית, כלומר, לא רק בחצר אלא אפילו בבית ג"כ יש איסור להיראות שער.

שיטת השלטי גיבורים שאוסר גילוי שער בחצר

הבית שמואל באבן העזר מוסיף שהסמ"ג מביא שלפי הירושלמי אפילו בחצר יש איסור אם ראשה פרוע לגמרי, "וכן כתוב בשלטי גבורים", שהשלטי גבורים מביא את הירושלמי שאפילו בחצר יש איסור לצאת בראש מגולה, אחרת ממה שכתוב בגמ' שלנו לכאורה, שבגמ' שלנו משמע שבחצר היה מותר לצאת עם ראש מגולה, אבל בירושלמי כתוב שזה אסור, והבית שמואל מוסיף "ולכאורה משמע דיש דת יהודית ויוצאה בלא כתובה", שאם יוצאת בחצר בגילוי ראש אזי יוצאת בלא כתובה.

עכ"פ אנו רואים, שבחצר זה אחרת מברחוב לגבי ההלכה של גילוי שיער. כי ברחוב זה איסור דאורייתא, ואילו בחצר - לפי השלטי גיבורים והבית שמואל: זה אסור מדת יהודית, ולפי שאר הפוסקים: אין בזה שום איסור.

הקושיות העצומות בהבנת ההיתר של פיאה

השלטי גבורים כאן שאומר לכאורה שמהגמ' יש ראייה שמותר לצאת עם פאה נכרית מגולה, כפי שהסברנו מקודם את הענין של פאה נכרית, ראינו לכאורה שפאה נכרית זה לא היה דבר שהלכו אותו מגולה ברה"ר, אלא פאה נכרית היתה רק לאשה שהיה לה שיער מועט, היא היתה מוסיפה פאה נכרית שתיראה בעלת שיער, אבל אם זה היה באופן שזה היה מגולה כמו בימינו, אז ראשית מה הכונה שתיראה בעלת שיער, וכי היא תלך עם שערות

מגולות ברחוב. ושנית מה שיך החשש של דילמא שלפה ומיחוויו. וכי היא תסיר את הפאה ברחוב.

ולכאורה ממה נפשך, אם כוונת הש"ג לומר שמותר רק בחצר עם פאה נכרית מגולה, הרי אמרנו שמהגמ' יוצא שבחצר מותר לצאת אפילו בלי פאה נכרית, כלומר: אפילו עם שערות מגולות מותר לצאת בחצר לפי הגמרא. ואם כוונתו להתיר ברשות הרבים אזי זה מאד קשה לפי כל ההקדמות שאמרנו מקודם, א"כ מה מתכווין כאן השלטי גיבורים בדבריו שמתיר לצאת עם פאה נכרית.

ובאמת השלטי גיבורים הזה נותר בצריך עיון גדול, בכל מקום שמתבוננים בפוסקים שמדברים מדברי השלטי גבורים, רובא דרובא שמדברים מהשאלה הזו נשארים בצריך עיון גדול, איך אפשר להבין את השלטי גבורים. כי כאשר לומדים היטב את הסוגי', - אנחנו נגענו כאן רק בכמה נקודות בלבד - אבל כאשר לומדים את זה יותר באריכות, אזי זה ממש לא ניתן להבנה, איך היה לשלטי גבורים ראייה מהגמ' הזו שמותר לצאת עם פאה נכרית מגולה, ולכן מי שמדבר מהשאלה הזו, כולם נשארים בצריך עיון עליו.

ההגהות חתם סופר כאן על השולחן ערוך, תמה על דברי המגן אברהם, הוא אומר שהוא בכלל לא מבין מה הולך פה, הוא לא מבין מה שהמגן אברהם אומר שדברי הבאר שבע דחויים, כי הבאר שבע כותב שם נגד השלטי גבורים, והחתם סופר אומר שהוא בכלל לא מבין מה הולך כאן, הרי "פאה נכרית לא עדיף מקלתה דאסור בפרק המדיר", כלומר הרי כעת למדנו שאסור לצאת לרחוב אפילו עם קלתה, אז פאה נכרית לא עדיף מקלתה, כך כתוב בחתם סופר מיד על הדין בשו"ע, כל מי שיסתכל בשו"ע יראה את זה מיד על הדין.

ישוב דברי הרמ"א שלא התיר אלא בבית לגבי קר"ש

והנה לגבי הרמ"א שהזכרנו, האמת היא שדברי הרמ"א בכלל לא סותרים לכל מה שדיברנו, כי הרמ"א מדבר רק על השאלה של שיער באשה ערוה, הרמ"א בכלל לא מדבר מהאיסור של יציאה לרחוב, זה בכלל לא הנידון של הרמ"א. חלק מהפוסקים אומרים, - ראיתי זאת ביעב"ץ - שיש ראייה שהרמ"א לא מתיר פאה, שהרי באבן העזר בסימן כ"א וסימן קמ"ו שמדובר שם איך אשה צריכה לכסות את ראשה, לא מוזכר ברמ"א שם שמותר לאשה לצאת עם פאה נכרית, כי הרמ"א לא מתיר לצאת עם זה!, אלא הרמ"א רק אומר שאין את האיסור של שיער באשה ערוה, כי מעיקרא דדינא כפי הנפקס בשולחן ערוך למדנו שבחצר מותר ללכת עם שערות, וברחוב אסור לצאת עם שערות, ואפילו בחצר שמותר

ללכת עם שערות מצד הגמרא, וכמו כן אפילו בבית שמותר ללכת עם שערות, עם כל זאת שער באשה ערוה זה הלכה נוספת, שאסור לומר דבר שבקדושה כנגד שערות כאלה שדרכם להיות מכוסות כאשר יוצאים לרחוב. ורק אם זה דבר שצריך להיות מכוסה ברחוב, אבל השערות שיוצאות מחוץ לצמתן, שמעיקרא דדינא מותר, אין הם נחשבים ערוה, אלא הם כמו שיער הבתולות. - אבל השערות שצריכות להיות מכוסות ברחוב, הם נחשבים ערוה אפילו בבית.

ועל זה אומר הרמ"א שפאה נכרית היא רק לא נחשבת ערוה, אבל אין מדברי הרמ"א שום ראיה לשאלה שלנו, אין שום שייכות מדברי הרמ"א לשאלה שלנו, כי הרמ"א רק אומר שאין בשיער של הפיאה דין ערוה, אפילו שמוכרחים לכסות את זה ברחוב מצד פריצות או דת יהודית, עכ"ז הדין של ערוה אין שייך אלא בשער הדבוק לגוף, אבל שערות זרות לגבי אמירת דבר שבקדושה, אין איסור. - כלומר: רק לגבי ההלכה הזו, אין זה נוגע לפאה נכרית. וא"כ על הרמ"א בכלל לא קשה, כי כל האיסור שאנו דנים הרי זה לגבי יציאה לרחוב עם פאה נכרית.

ישוב דברי השלטי גבורים שלא התיר אלא בחצר לשימתו

ראיתי מביאים מהחות יאיר בספרו מקור חיים על השלחן ערוך - שהדפיסו את זה אחרי המגן אברהם - הוא אומר, שלפי הבית שמואל שהזכרנו, שהבית שמואל מביא שבירושלמי כתוב שאפילו בחצר אסור לצאת עם ראש מגולה, "וכן כתב בשלטי גבורים", כך מביא הבית שמואל, שהשלטי גבורים במקום אחר - לא הש"ג במסכת שבת אלא במקום אחר - [במסכת כתובות עב, א] - הוא כותב שאסור לצאת אפילו בחצר עם ראש מגולה, ממילא הם אומרים שכל דברי השלטי גבורים בשבת, שאומר שמותר לצאת עם פאה נכרית מגולה, הוא התכוין להתיר רק בחצר, כיון שבחצר מן הדין מותר לצאת אפילו עם שערות, ורק הירושלמי אוסר משום דת יהודית אפילו בחצר לצאת עם שערותיה, על זה אומר השלטי גבורים, שבכל זאת עם פאה נכרית מגולה מותר לצאת בחצר, מכיון שמעיקרא דדינא מצד הגמרא, הדין של פריעת ראש לא שייך בחצר, וא"כ זה רק דת יהודית לפי הירושלמי, ועל זה הוא אומר שהדת יהודית בחצר זה רק בשערות מגולות, אבל פאה נכרית מגולה בחצר, את זה מתיר השלטי גבורים.

ישנם כמה פוסקים שהיו רוצים לומר זאת (שכל ההיתר הוא רק בחצר), אבל הם נדחקים בזה, כי לפי איך שאנו פוסקים כמו הגמרא שלנו א"כ יוצא שבחצר מותר ללכת אפילו עם שערות מגולות, לכן הם נדחקים כאשר הם מנסים לתרץ כך את הש"ג.

אין שום מקור מהשלטי גבורים להתיר פאה ברחוב!

אבל לפי השלטי גבורים עצמו, הוא הרי הולך לשיטתו שהוא פוסק כמו הירושלמי שגם בחצר אסור לצאת עם שערות מגולות מצד דת יהודית, ובאופן כזה מיושבים דברי השלטי גבורים על נכון, ובאופן זה אין שום מקור מהשלטי גבורים להתיר לצאת עם פאה נכרית ברשות הרבים, כי דברי הש"ג מיושבים היטב רק כאשר כל בוונתו היא על חצר בלבד אבל לא על רשות הרבים.

ישוב דברי המג"א שלא התיר אלא בחצר

תמצית הדברים מכל מה שלמדנו הוא: הזכרנו את תמצית הקושיות של כל מה שגדולי הפוסקים מתייגעים ומתקשים בהבנת דברי השלטי גבורים, ורובא רובא אוסרים.

אע"פ שהמג"א מביא את דברי הש"ג והוא אומר על הבאר שבע שדבריו דחויים, כאשר לומדים את המג"א נראה כאילו המג"א מתיר, אבל אם נאמר כפי שאמרתי כעת, - אזי אפשר גם שכוונת המג"א היא רק בחצר, שהרי המג"א מאד מקצר כאן, הוא אומר כאן ממש רק כמה מילים, מאד יתכן שגם במג"א לא כתוב שום היתר, אבל אפילו אם נניח שהמג"א מתיר, סוף כל סוף רובא רובא של הפוסקים אוחזים שזה אסור.